

Yhteistyöllä työkykyä Keski- Suomessa

Kaj Husman, professori emeritus

Paneelin kulku

- Irja Korhonen: Keski-Suomen toimintamalli
- Liisa Pekkanen: Yhteistyö työterveyshuollon kanssa: ortopedin näkökulma
- Visa Kervinen: TYÖKE valtakunnallisena toimijana ilosanoman levittämisessä
- Keskustelua

Yhteistyöllä työkykyä Keski-Suomessa

Irja Korhonen
Työterveys Aalto Oy
ylilääkäri

11.03.2020

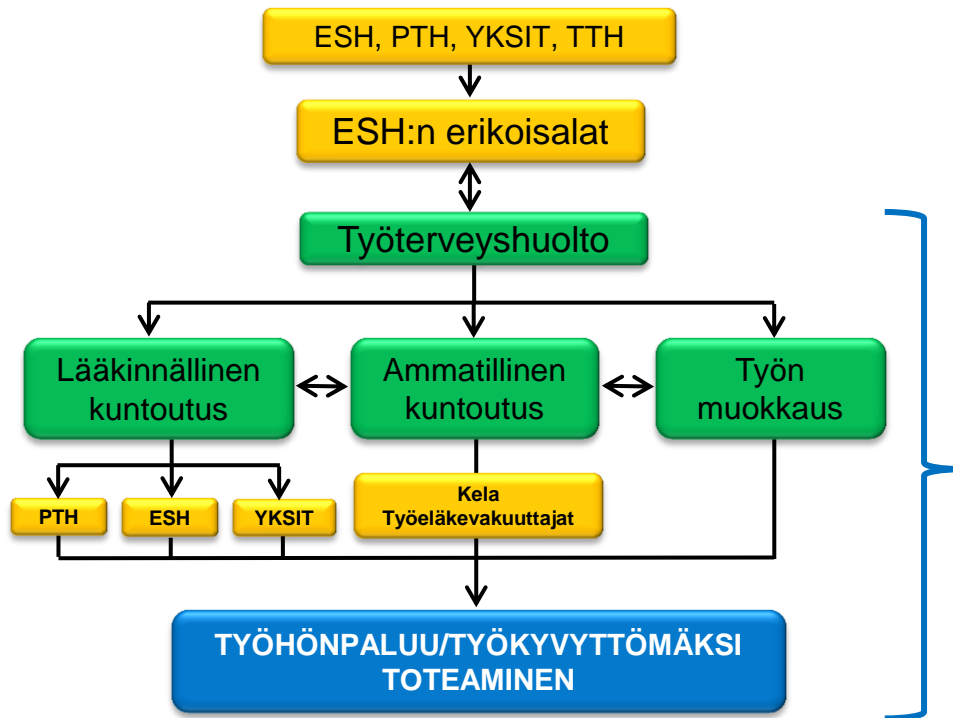
Yhteistyö terveydenhuollossa, OTE 7 -hanke Keski-Suomessa

- Tehostettiin erikoissairaanhoidon ja työterveyshuollon yhteistyötä
- Selkäsairaista tuli keskussairaalaan suoraan sairaalakäynniltä ilmoitus johonkin kuudesta työterveyshuollosta
- Sairaalassa kirjoitettiin vain lyhyt sairauspoissaolo
- Työterveyshuolto selvitti työnantajalta työn muokausmahdollisuudet heti, otti asiakkaan työkyvyn tukiprosessiin kahden viikon sisällä ja casemanageroi eli huolehti siitä, että kuntoutuspolku etenee niin kuin on sovittu

- Tulokset ovat hyvät, sairauspoissaolot lyhenivät 78 päivästä 38 päivään eli kansainväliselle tasolle

Ainoat asiat, mitkä hoitoketjussa muuttuivat, olivat asenteet ja nopea tiedonsiirto keskussairaalaan työterveyshuoltoon

Keski-Suomen malli työkyvyn tukemisesta

Potilas saa ESH:sta aiempaa lyhyemmän SVA:n ja hänet ohjataan työterveyshuoltoon työkyvyn arviointia ja työhönpaluu-suunnitelman tekoa varten.

Työterveyshuollon case manager koordinoi potilaan työkyvyn tuen toimet.

Työterveyshuollon toiminnallisen integroinnin edellytykset:

1. yhteistyö eri toimijoiden välillä
2. työkyvyn tukeminen nähdään yhteisenä prosessina
3. case management (vastuullinen asiakasohjaus)
4. katkeamaton tiedonkulku

Casemanagerointi työterveyshuollossa

- Signaali työterveyshuoltoon/ oma havainto
- Työterveyshoitaja on yhteydessä potilaaseen, kokoaa tarvittavan tiedon hänestä, työpaikasta, työn muokkausmahdollisuuksista, konsultoi tarvittaessa moniammatillista tiimiä, esimiestä
- Tarvittavat moniammatillisen tiimin vastaanotot
- Työhönpaluu-suunnitelma/kuntoutussuunnitelma
- Suunnitelman mukainen toiminta ja sen seuranta

Toteutumisen seuranta

Miten yhteistyö jatkuu hankkeen jälkeen?

- ❑ Keski-Suomessa työterveyshuolloissa sähköinen postilaatikko, johon keskussairaalan eri klinikat lähettävät tiedon casemanagerointia tarvitsevasta potilaasta
- ❑ Lisää erikoisaloja on liittynyt ja liittymässä yhteistyöhön

Viiveetön tiedonsiirto eri terveydenhuollon toimijoiden välillä ja systemaattinen casemanagerointi, työkyvyn hoito työterveyshuollossa ovat keskeisiä onnistumisen kannalta

Selkäpotilaiden hoitoketjuun fysioterapiaa yhteistyössä perusterveydenhuollon kanssa

- ❑ Varhaisessa sairauden vaiheessa työterveyslääkärit ja työfysioterapeutit voivat lähettää selkäsairaita terveyskeskukseen fysioterapiaan
- ❑ Tämä on tärkeää lisä heille, joiden työterveyshuoltosopimukseen ei fysioterapia kuulu

Yhteistyön nykyvaihe

- Yhteistyö saatiin toimimaan
- Tiedonkulussa on ongelmia edelleen

Tiedonkulku on edelleen terveydenhuollon suurimpia haasteita

Yhteistyöllä työkykyä Keski-Suomessa

Liisa Pekkanen, LT, ortopedi
Keski-Suomen Keskussairaala

Ennen OTE-hanketta: välilevyn pullistuman poistoleikkaus

- Rajoitus: urheilukielto 1 kuukausi
- Kontrollina paperisen kyselylomakkeen palautus fysiatrian poliklinikalle
- Ei integraatiota työterveyshuoltoon
- Sairausloman pituus ennen hanketta: ei yhtenäistä käytäntöä
  - KSKS: lyhentyneet viime vuosina
  - **2013** KSKS ka 78 päivää pois työstä (vrt **1998: 74**)
    - Koko maa 82 (**72**)
    - KYS 92 (**91**)
    - TAYS 80 (**60**)

Ennen OTE-hanketta: välilevyn pullistuman poistoleikkaus

- Mihin SVA:n kirjoittaminen on perustunut?
  - Kirurgi
  - Potilas
    - Erilaisia potilaslähtöisiä sairausloman pituuteen vaikuttavia tekijöitä?
    - **Suomalainen potilas pitää aina sairausloman niin kuin se on kirjoitettu!**

Mikä on kirurgin rooli leikkauksen tekemisen lisäksi?

- Määrittää rajoitukset

- Tavoitteena estää varhaisia ongelmia: infektiot, hematooma, varhainen uusintapullistuma

- Rajoitusten tehosta huono näyttö

Bono CM, Leonard DA, Cha TD, Schwab JH, Wood KB, Harris MB, et al. The effect of short (2-weeks) versus long (6-weeks) post-operative restrictions lumbar discectomy: a prospective randomized control trial. *European Spine Journal*. 2017;26(3):905-12.

EI SEKAANTUA POTILAAN TYÖN TEKEMISEEN! ksshp

LEIKKAUKSEN JÄLKEEN

- Erikoissairaanhoidon SVA 2 viikkoa
- Lähetete työkyvyn tukemista varten työterveyshuoltoon
- Rajoitus: urheilun välttäminen 4 viikkoa

Merkinnät potilastietojärjestelmään = ”klikkaukset”

Poliklinikkakäynnin/ leikkauspäätöksen yhteydessä: määräys

”Lähetä TTH työkyvyn tuen toimia varten”

>>sihteeri: e-palaute = lähetteetön palaute

Leikkauksen jälkeen kotiutuessa : epikriisikopio tai ”lähetä työterveyshuoltoon”

- Diagnoosi
- Sairausloma
- Rajoitukset työ- ja toimintakykyyn ja niiden kesto
- Muuta viestittävää työterveyshuoltoon

Keski-Suomen sairaanhoitopiiri

PALVELUVALIKOIMA

Tjänstebudet | Choices in health care

Hyväksytty Palkon kokouksessa 29.10.2019

Palveluvalikoimaneuvoston suositus

**Lanneselän välilevytyrän leikkaushoito ja sen
jälkeinen kuntoutus**

Keski-Suomen sairaanhoitopiiri

Sairauspoissaolon tarpeen arviointia koskevan Käypä hoito –suosituksen⁵ periaatteita. Leikkauksessa yksikössä kirjoitetaan kotiutusvaiheessa sairauspoissaolotodistus noin kahdeksi viikoksi, mutta sitä voidaan pidentää yksilöllisesti työnkuva ja työnkeventämismahdollisuudet huomioiden neljään viikkoon asti. Sen jälkeisen mahdollisen sairauspoissaolon tarve määritetään ensisijaisesti perusterveydenhuollossa tai työterveyshuollossa, jossa tulee huolehtia myös toipumisen riittävästä seurannasta sekä tukea potilasta omatoimisessa kuntoutumisessa ja harjoittelussa. Riittävän aikaisin tapahtuvalla kontrollikäynnillä varmistetaan myös, että työhön paluun vaatimiin toimiin voidaan tarvittaessa ryhtyä ajoissa.

KIITOS!

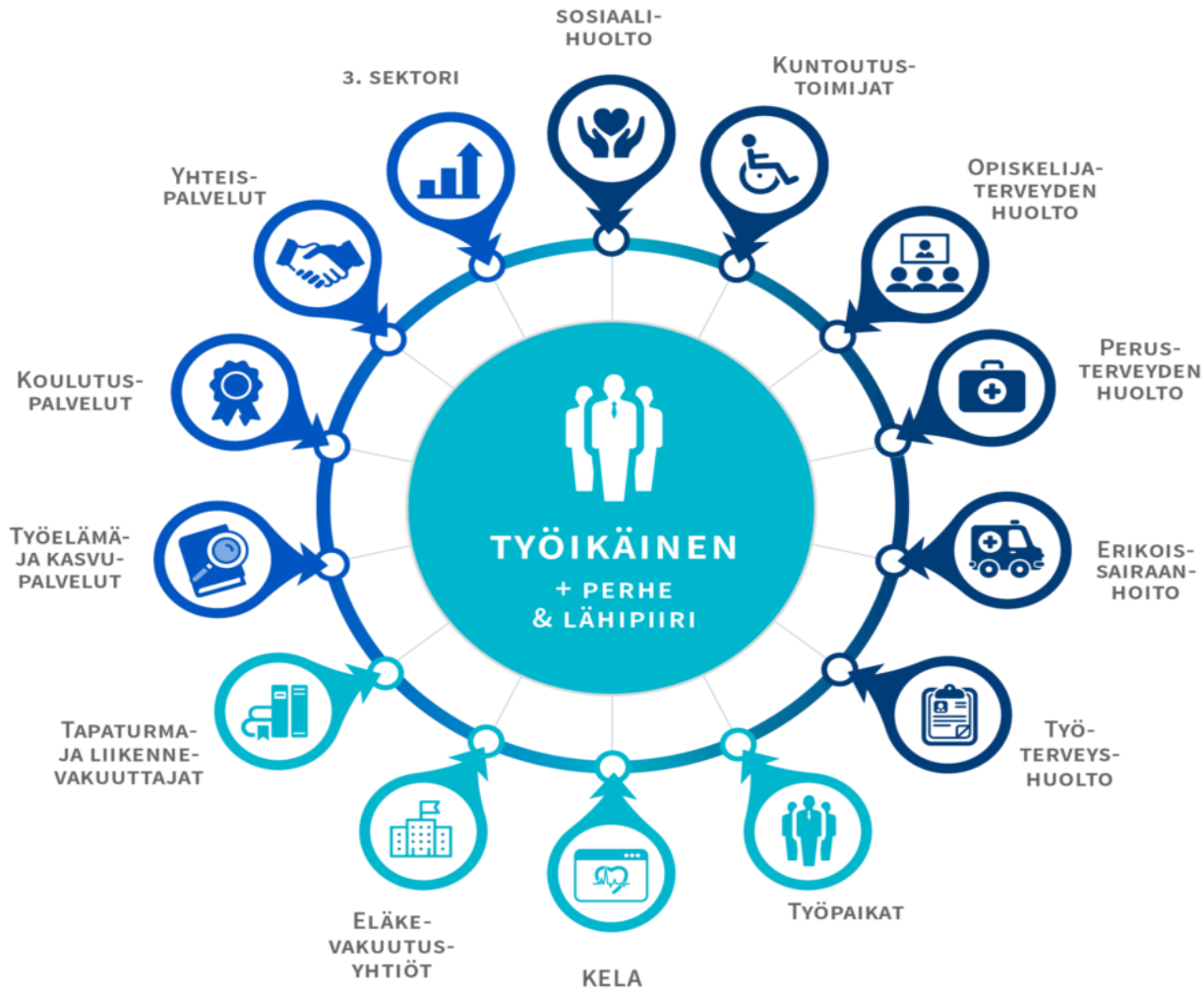
Yhteistyöllä työkykyä Keski-Suomessa

Visa Kervinen
Asiantuntijalääkäri Työke-hanke
Keski-Suomen sairaanhoitopiiri

TYÖKE-hanke 2017-2020

- Pää toteuttaja Työterveyslaitos ja osatoteuttajat: Helsingin yliopisto, Itä-Suomen yliopisto, Keski-Suomen sairaanhoitopiiri ja Laurea ammattikorkeakoulu.
- Toteutus maakunnittain
- Tavoitteet
  - 1) rakentaa toiminnallinen integraatio työterveyshuollon ja muun sosiaali- ja terveydenhuollon sekä kuntoutustoimijoiden kanssa osana SOTE muutosta
  - 2) kehittää työterveystoiminnan sisältöjä vastaamaan työelämän muuttuviin tarpeisiin ja terveydenhuollon muutokseen

TYÖIKÄISEN TYÖKYVYN TUKIJOITA

Miten on tehty yhteistyöllä työkykyä

- Työterveystoimijoiden verkostot kaikkiin maakuntiin – pohja yhteistyöhön ja kehittämiseen. Alueellinen yhteistyö eri toimijoiden kesken.
  - Valtakunnallinen verkosto – ohjaus, päätöksenteon tuki.
- Työterveyshuolto tehty näkyväksi yhteistyökumppaniksi, tunnistettu keskeiset toimijat ja roolit työikäisten palvelukokonaisuudessa
- Edetty kohti työikäisten palvelukokonaisuutta – raamit ja ratkaisuja. Alueellisesti ja valtakunnallisesti.

Työterveyshuolto julkisen terveydenhuollon tukena

- Työikäisen työterveyshuolto yhteystietojen lisääminen erikoissairaanhoidon perustietoihin
- Lähetekäytännöt erikoissairaanhoidosta (esh) ja perusterveydenhuollosta (pth) työterveyshuoltoon
- Sähköinen postilaatikko
- Työkyvyn arvioinnin, leikkauksen jälkeisen sairausloman jatkaminen esh:n sijasta omassa työterveyshuollossa
- Työikäisten hoito- ja palveluketjuihin työterveyshuolto mukaan rakentaen saumattomia hoito- ja kuntoutusketjuja
- Tietoa esh ja pth toimijoille milloin työikäisen voi ohjata omaan työterveyshuoltoon

Leikkauspotilas: Yhteistyöllä työkykyä win-win

- Potilas voittaa
  - Sovitut työkyvyn arviointikäynnit ja kontrollit työterveyshuollossa
  - Yksilöllinen työhön paluu ja tarvittavat tukitoimet käytössä
- Sairaala voittaa
  - Voi keskittyä omaan ydintoimintaansa: Potilaan voinnin seuranta ja työhön paluun järjestelyt sovittu työterveyshuoltoon
  - Alle 2kk sairausloma ei edellytä sairaalalääkärin B-lausuntoa
- Työterveyshuolto voittaa
  - Tieto työterveyshuoltoon leikatuista potilaista, joiden työkyvyn arviointi ja työhön paluun järjestelyt voidaan hyvin aikatauluttaa ja sopia
- Työnantaja voittaa
  - Osa työntekijöistä palaa työhön aiemmin kuin vanhalla toimintatavalla palasi
- Yhteiskunta voittaa: työntekijä työssä, verotulot, sairauspäivärahat

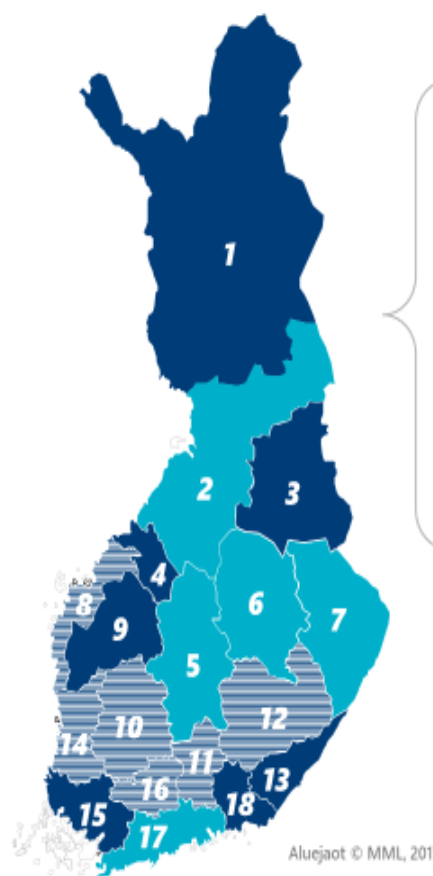
Työterveyshuolto on valmis yhteistyöhön

Työterveys- toimijoiden järjestäytyminen

**TILANNE
Toukokuussa
2017**

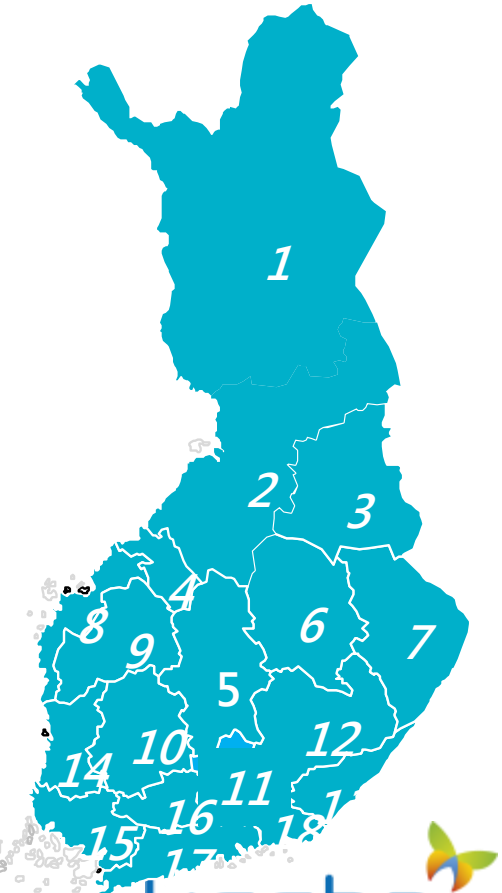
1. Lappi
2. Pohjois-Pohjanmaa
3. Kainuu
4. Keski-Pohjanmaa
5. Keski-Suomi
6. Pohjois-Savo
7. Pohjois-Karjala
8. Pohjanmaa
9. Etelä-Pohjanmaa

10. Pirkanmaa
11. Päijät-Häme
12. Etelä-Savo
13. Etelä-Karjala
14. Satakunta
15. Varsinais-Suomi
16. Kanta-Häme
17. Uusimaa
18. Kymenlaakso

- Maakunnassa on moniammatillinen yhteistyöryhmä
- Maakunnassa on tavattu moniammatillisesti, yhteistyöryhmää ei ole vielä perustettu
- Maakunnassa ei ole järjestäydytty moniammatillisesti

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

ksshp

Keski-Suomen sairaanhoitopiiri

Yhteistyöllä työkykyä Keski- Suomessa

Kaj Husman, professori emeritus

Toimintamallin juurruttaminen koko maassa I

- Keski-Suomessa vaikuttavaksi osoitettu toimintamalli, jossa työterveyshuolto yhteistyössä julkisen terveydenhuollon kanssa tukee työntekijöiden kuntoutumista työkykyisinä työhön toimii tällä hetkellä vain Keski-Suomessa. Toimintamallin mukaisesti on aloitettu pilotti EKSOTEssa ja tehty pilotti Siun Sotessa.

Toimintamallin juurruttaminen koko maassa II

- Keski-Suomen toimintamallin juurruttamisen taloudellinen merkitys koko maahan:
- Säästöt ja tuottavuuden kasvu yhteensä n. 1-2 mrd € laskentatavasta riippuen
- Työterveyshuollon panos julkisen terveydenhuollon tukena ei lisää kustannuksia: TTH tekee sitä työtä, mitä sen kuuluukin tehdä, mutta ei nykyisellään yhteistyön puutteen takia pysty tekemään

Työkyvyn arviointi erikoissairaanhoidon jälkeen

Erikoisala	Sairaus/toimenpide	Sairauspoissaolon kesto ESH:n jälkeen
Ortopedia	Lannerangan välilevytyrän poistoleikkaus	2 viikkoa
	Polven primaaritekonivelleikkaus	4 viikkoa
	Lonkan primaaritekonivelleikkaus	4 viikkoa
	Olkapään kiertäjäkalvosinrepeämän korjausleikkaus/avarrusleikkaus	6 viikkoa
	Selän luudutusleikkaus	2 kuukautta
Sisätaudit	Sepelvaltimotauti/Sydäninfarkti	Harkinta: 2-4 viikkoa
	Sepelvaltimotauti/Ei infarktia	n. 1 viikko
	Sepelvaltimotauti/ohitusleikkaus	2 kuukautta
Fysiatria	Krooninen epäspesifi alaselkäkipu	2 viikkoa
Neurologia	MS-potilaat	Pahenemisvaiheen/tilanteen mukaan
Psykiatria	Masennuspotilaat (lievä ja keskivaikea)	Tarvittaessa lyhyt sairausloma (1-2 viikkoa) /tilanteen mukaan
Päivystys	Kotiutettavat työterveyshuollon tapaturmapotilaat	2 viikkoa